

## ๑๑ เรื่องใหญ่ที่ไทยควรทำ

### ประเวศ วะสี

(๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒)

ความจริงประเทศไทยมีทรัพยากรมาก มากเกินพอที่จะสร้างสังคมสันติสุข แต่ที่เป็นสังคมอุดมทุกข์และติดอยู่ในสภาวะวิกฤตเรื้อรังไม่สามารถปลดปล่อยตนเองออกจากวงจรอุบาทว์ได้ เพราะ “คิดเล็ก” ไม่มีสมรรถนะในการ “คิดใหญ่”

“คิดเล็ก” คือการคิดแบบแยกส่วน ตัดขาด เช่นคิดเพื่อตัวเอง เพื่อพรรคหรือพวกของตัวเอง คิดเฉพาะกรม กอง หรือกระทรวงของตัวเอง อาชีพหรือองค์กรของตัวเองแยกส่วนจากสังคม เช่น การศึกษา หรือธุรกิจแบบแยกส่วนจากความเป็นส่วนรวม คือชาติบ้านเมืองรวมเรียกว่า “ชาติสำนักแห่งองค์รวม”

เซลล์มะเร็งเป็นตัวอย่างของเซลล์ที่ขาดสำนักแห่งองค์รวม มันเติบโตแบบแยกส่วนจากความเป็นองค์รวมของระบบร่างกายทั้งหมด ทำให้ร่างกายเสียสมดุล คนเป็นมะเร็งจึงเจ็บป่วยอย่างยิ่งและไม่ยั่งยืน

ประเทศที่องค์ประกอบต่าง ๆ ขาดสำนักแห่งองค์รวมก็ย่อมเจ็บป่วยเหมือนคนเป็นมะเร็ง จำเป็นที่คนไทยและองค์กรต่าง ๆ ต้องถามตัวเองว่าเราขาดสำนักแห่งองค์รวมเหมือนเซลล์มะเร็งหรือไม่

การคิดแบบแยกส่วนตัดขาดเกิดจากการคิดเชิงอำนาจ อำนาจทำให้ตัดขาดและแยกส่วน การฆ่าแหละอะไรออกเป็นส่วนๆ ทำเหมือนฆ่าแหละโคหรือสุกร ทำให้สิ้นชีวิต ความมีชีวิตเกิดจากการเชื่อมโยงหรือบูรณาการเป็นองค์รวม

“คิดใหญ่” คือคิดเชื่อมโยงหรือบูรณาการเป็นองค์รวม บูรณาการเป็นองค์รวมเกิดจากปัญญาที่เข้าถึงความจริงของความเป็นทั้งหมด ในขณะที่อำนาจทำให้ตัดขาด แยกส่วน แบ่งเป็นขั้วเป็นข้าง ปะทะและทอนกำลังกัน ปัญญานำไปสู่ความคิดแบบบูรณาการไปสู่ความเป็นองค์รวมหรือทั้งหมด

ความเป็นองค์รวมจึงมีพลังมหาศาลที่จะออกจากสภาวะวิกฤตแห่งการแยกส่วนหรือการเป็นมะเร็ง

อนาคตของประเทศไทยใน ๒ ปีข้างหน้า จึงอยู่ที่ว่าคนไทยจะยังคิดและทำแบบแยกส่วนเหมือนเดิม หรือสามารถคิดและทำอย่างบูรณาการ

๑๑ เรื่องใหญ่มีดังต่อไปนี้

๑. การคิดและทำอย่างบูรณาการ ดังกล่าวข้างต้น

๒. ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ เป็นหัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย เพราะประเทศไทยมีโครงสร้างอำนาจจากบนลงล่างและรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง อันเป็นต้นเหตุของปัญหาใหญ่ ๆ เกือบทั้งหมด ซึ่งรวมถึงความเหลื่อมล้ำ คอร์รัปชัน ความไม่มีสมรรถนะของประเทศ ความรุนแรงที่ชายแดนใต้ การทำปฏิวัติรัฐประหารได้ง่าย ถ้าไม่ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจจะแก้ปัญหประเทศไทยไม่ได้ ต้องกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรในพื้นที่ เช่นโรงเรียนและโรงพยาบาล และสนับสนุนให้จัดการกันเองแบบมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด

พร้อม ๆ กับปฏิรูประบบราชการส่วนกลางจากองค์กรอำนาจให้เป็นองค์กรทางปัญญา ที่สามารถทำงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ได้ สมรรถนะทางปัญญาของระบบรัฐเป็นความเป็นความตายของประเทศ

๓. สร้างระบบเศรษฐกิจภูมิคุ้มกันให้เป็นฐานของระบบเศรษฐกิจของ

ประเทศ ทีมเศรษฐกิจควรตระหนักว่าด้วยความเหลื่อมล้ำหลายมิติในสังคมไทย และความพลิกผันโดยรวดเร็วและพยากรณ์ไม่ได้ของระบบเศรษฐกิจโลก ลำพังความช่วยเหลือและการพัฒนาอย่างรัฐบาลที่แล้วทำไม่ทำให้คนจนและรายย่อยดีขึ้น ดังที่ปรากฏเป็นวิกฤตรายย่อยอยู่ในปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่จะจัดให้มีระบบเศรษฐกิจภูมิคุ้มกันเป็นฐานที่เรียกว่า “ระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานการเกษตรพลัสบวก” (Farm-Based Community Economy Plus) นั่นคือจัดที่ดินให้ชุมชนพอเพียงที่ทุกคนจะมีหลักประกันว่ามีบ้านอยู่มีอาหารกินมีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งพลัสบวกหมายถึง บวกการทำอะไรอย่างอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่ การที่คนไทยทุกคนมีหลักประกันอย่างบูรณาการ “ที่อยู่-อาหาร-ครอบครัวอบอุ่น-ชุมชนเข้มแข็ง” จะเป็นฐานแห่งความแข็งแรงให้พัฒนาอย่างอื่นต่อไปยังก้าวข้ามข้อจำกัด รัฐบาลใหม่และคนไทยควรทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ดี ๆ

๔. สนับสนุนการสร้างสถาบันการเงินของคนจนโดยทั่วถึง ในขณะที่ภาครัฐและภาคธุรกิจมีเครื่องมือเชิงสถาบันมากมาย แต่ภาพที่สำคัญที่สุดคือภาคประชาชนกลับไม่มีเครื่องมือเชิงสถาบันเลย สภาพกลับตาลปัตรเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยไปไม่ได้ เครื่องมือเชิงสถาบันที่สำคัญที่สุดคือสถาบันการเงินของชุมชนหรือของคนจน โดยการสนับสนุนให้ชุมชนและผู้ใช้แรงงานรวมตัวกันจัดการการเงินของตนเอง มีตัวอย่างของความสำเร็จแล้วในรูปต่าง ๆ รูปแบบหนึ่งคือสถาบันการเงินของชุมชนระดับตำบลที่ชุมชนจัดการเอง มีเงินหมุนเวียนกว่า ๑๐๐ ล้านบาทต่อตำบล เป็นเครื่องมือในการออม ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการฝึกอบรม สวัสดิการ และการทำความดี เพราะเกิดนวัตกรรมที่ว่า การทำความดีเป็นเครดิตให้กู้เงินจากสถาบันการเงินของชุมชนได้ สถาบันการเงินของชุมชนหรือของคนจนจึงเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาอย่างบูรณาการ รัฐบาลควรมีนโยบายให้ ธกส. ธนาคารออมสิน สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัย องค์การพัฒนาทั้งของรัฐและเอกชน สามารถสนับสนุนชุมชนและผู้ใช้แรงงานให้สร้างสถาบันการเงินของคนจนได้อย่างทั่วถึงภายใน ๒ ปี ข้อนี้เป็นปัจจัยแห่งความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๕. **จัดการเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน** การจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมและไม่ยั่งยืนเป็นสาเหตุใหญ่ของการที่แก้ความยากจนและความเหลื่อมล้ำไม่ได้ ทรัพยากรมีหลายประเภททั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรทางสังคม และทรัพยากรทางบริการภาครัฐ ควรมีการสำรวจสภาพของทรัพยากรทุกประเภทและการจัดการการใช้และขับเคลื่อนให้มีการปฏิรูปการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ข้อนี้เป็นปัจจัยของการสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรม

๖. **ทำความเข้าใจและขับเคลื่อนระบบสุขภาพบูรณาการในฐานะเครื่องมือไปสู่การพัฒนาทั้งหมด** คำว่า Health and Well-being หรือสุขภาพและสุขภาพจะเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ ดังที่เมื่อมีการก่อตั้งมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ เมื่อหนึ่งศตวรรษมาแล้ว เขาตั้งปณิธานของมูลนิธิว่าเพื่อ “Health and Well-being of Mankind Around the World” - เพื่อสุขภาพและสุขภาวะของมนุษยชาติทั่วโลก การคิดถึงภาพรวมที่ใหญ่ทำให้มีพลังที่ไปพ้นการคิดเล็กแบบแยกส่วน แบบเอาองค์กรหรือวิชาชีพของตนเป็นตัวตั้ง

สุขภาพนั้นหมายถึงสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา จึงเป็นเรื่องที่ใหญ่มากและเกี่ยวข้องไปกับทุกเรื่อง จนมีคำพูดว่า Health is The whole หรือสุขภาพ

คือทั้งหมด ประเทศไทยแม้จะมีความอ่อนแอในหลายเรื่อง แต่มีจุดแข็งในเรื่องระบบสุขภาพ ลองทำความเข้าใจให้ดี ๆ แล้วใช้จุดแข็งนี้ขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาอย่างบูรณาการจะเกิดพลังบูรณาการอย่างมหาศาล

### ๗. ปฏิรูปการพัฒนาคุณภาพคนไทยอย่างใหญ่หลวง และก้าวกระโดด ถ้าพูด

ถึงปฏิรูปการศึกษาจะทำให้ตกลงไปที่แคบ เพราะความคับแคบในการคิดและสิ่งที่เรียกว่าระบบการศึกษา อย่างในช่วงรัฐบาล ๕ ปีที่ผ่านมาไม่มีความคิดใหญ่ทางการศึกษาเลย เป็นการเสียโอกาสอย่างยิ่ง คราวใหม่นี้ไม่ควรตกไปสู่ที่แคบอีก จึงตั้งกรอบความคิดเป็น การพัฒนาคุณภาพคนไทยทั้งมวลตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงเชิงตะกอน โดยสังเคราะห์ความคิดว่าคุณภาพคนไทยที่พึงปรารถนาคืออะไร โดยเปรียบเทียบกับชนชาติอื่น เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมัน ยิว เป็นต้น และคุณค่าที่เราคิดว่าดีและศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพคนที่ดีๆจากทั่วโลกทั้งวิธีเก่าและวิธีใหม่ เมื่อมีแนวคิดและวิธีการแล้ว เปิดให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาคนจากทุกภาคส่วนของสังคม กระทรวงศึกษาธิการไม่เป็นเจ้าของระบบการศึกษาอีกต่อไปซึ่งเป็นความคิดเชิงอำนาจ แต่เป็นส่วนหนึ่งของภาคีอันหลากหลายที่เชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการ

คนไทยทั้งมวลควรร่วมมือกันในการปฏิรูปการพัฒนาคุณภาพคนไทยอย่างใหญ่หลวงและก้าวกระโดดที่เชื่อมโยงอยู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บนแนวคิดบูรณาการภาคธุรกิจควรเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่

### ๘. ธุรกิจเพื่อการพัฒนา (Business for development) ถ้าธุรกิจทำเพื่อธุรกิจนั้นเป็น

กระบวนทัศน์เก่า ขณะนี้ภาคธุรกิจเป็นภาคที่มีกำลังคนที่มีสมรรถนะมากกว่าภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะสมรรถนะในการจัดการ ซึ่งขาดแคลนมากในภาคอื่น ๆ การศึกษาที่เน้นการท่องวิชาโดยไม่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ทำให้ภูมิปัญญาในการจัดการเกือบจะหายไปจากสังคมไทยโดยสิ้นเชิง ในยุคแห่งความคิดใหญ่หรือความคิดบูรณาการ ภาคธุรกิจควรจะมีบทบาทในการพัฒนาโดยเฉพาะนำความเชี่ยวชาญในการจัดการเข้าสู่การพัฒนา ซึ่งมีความต้องการในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร และทุกเรื่อง

การจัดการทำให้เรื่องที่เป็นไปไม่ได้เป็นไปได้ (Management makes the impossible possible) การจัดการจึงเป็นอภิปัญญา หรือสัมฤทธิ์ศาสตร์ ปัญหาใหญ่ของสังคมไทยอย่างหนึ่งคือการคิดว่าความดีความชั่วเป็นเรื่องกรรมส่วนบุคคล ไม่เข้าใจว่าระบบและโครงสร้างเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของบุคคลอย่างสำคัญ การขาดความคิดเชิงระบบและการจัดการทำให้ทำอะไร

ไม่สำเร็จ เพิ่มความขัดแย้งและออกจากสภาวะวิกฤตไม่ได้ ภายใน ๒ ปีนี้ควรสร้างความคิดบูรณาการในเรื่องธุรกิจเพื่อการพัฒนาให้ได้

#### ๙. บทบาทนำของไทยในภูมิรัฐศาสตร์โลกและสันติภาพ – “ประเทศไทยเหมาะแก่การที่นานาประเทศจะมาคุยกันเรื่องสันติภาพ”- พระราชดำรัสของในหลวง ร.๙

ด้วยวัฒนธรรมยืดหยุ่นประนีประนอม คนไทยมีสมรรถนะในทางการทูตและนั่นเป็นเหตุให้ประเทศไทยเอาตัวรอดจากการตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตก ต่างจากประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ มีกรณีต่าง ๆ มากมายที่แสดงถึงทักษะของคนไทยในด้านนี้ เช่น เมื่อครั้งเสนาบดีต่างประเทศไทยขึ้นเหยียบเรือรบฝรั่งเศสที่เข้ามาจอดคุกคามในแม่น้ำเจ้าพระยา กรณีการเจรจากับกลุ่ม Black September ที่เข้ามายึดสถานทูตอิสราเอลในกรุงเทพฯ ฯ ในวันสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช หรือกรณียุติการสู้รบในความขัดแย้งอุตสาหกรรมทางการเมืองระหว่างกระบวนการคอมมิวนิสต์กับรัฐไทยด้วยคำสั่ง 66/2523 วัฒนธรรมยืดหยุ่นประนีประนอมของไทยนี้ เหมาะที่จะทำให้ประเทศไทยไปมีบทบาทในโลกสากลที่กำลังเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ไทยควรสร้างผู้นำระดับโลกที่รอบรู้ในภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) เศรษฐกิจ วัฒนธรรมหรืออารยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นั่นคือรู้รอบ และเข้าไปมีบทบาทพหุประเทศอาเซียนให้เข้มแข็งทุกด้าน รวมทั้งพลังทางสันติภาพ และอาเซียน ASEAN+3...+4+5... ไปช่วยโลกสร้างสันติภาพ การที่มีคนไทยมีความสามารถในการเป็นผู้นำระดับโลกและมีบทบาทสำคัญในโลกสากล จะทำให้คนไทยภาคภูมิใจในประเทศของตน และส่งเสริมให้คนไทยกล้าคิดใหญ่ แทนที่จะคิดเล็กคติน้อยแยกส่วน ทะเลาะเบาะแว้งกันด้วยเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ

ในการนี้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งกระทรวงต่างประเทศ กองทัพ มหาวิทยาลัย และภาคธุรกิจ ต้องทุ่มเทใน “การวิจัยยุทธศาสตร์ชาติ” ซึ่งหมายถึงวิจัยให้รู้สถานการณ์ความเป็นจริงของประเทศต่าง ๆ และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นเพื่อวาง Position ของประเทศไทยให้เหมาะสม ภาคธุรกิจที่ใหญ่ ใหญ่ เช่น ธนาคารไทยพาณิชย์ SCG ปตท. ซีพี และไทยเบฟ น่าจะรวมตัวกันตั้ง Global Leadership Thailand foundation เพื่อพัฒนาคนไทยให้สามารถเป็นผู้นำระดับโลก เพื่อบทบาทนำของประเทศไทยในอาเซียนและโลกสากล มูลนิธินี้จะเป็เครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะของประเทศไทยโดยรอบด้าน

#### ๑๐. สร้างเครือข่ายพลังพลเมืองที่ตื่นรู้ให้เต็มประเทศ

การที่ประเทศไทยไม่มีกำลังในตัวเองที่จะฝ่าความซับซ้อนและยากของสังคมปัจจุบันไปข้างหน้าได้ เพราะมีแต่โครงสร้างอำนาจ แต่ไม่มีโครงสร้างทางสมอง ประเทศไทยเป็นรัฐราชการ (Bureaucratic state) ซึ่งเป็น

ระบบอำนาจควบคุม สังคมปัจจุบันต่างจากสังคมโบราณโดยสิ้นเชิง ที่เป็นระบบซับซ้อน (Complex system) ที่เชื่อมโยงยาวไกลหลายมิติ และพลิกผันโกลาหลได้โดยรวดเร็วอย่าง พยากรณ์และควบคุมไม่ได้ ระบบอย่างนี้การใช้อำนาจได้ผลน้อยหรือไม่ได้ผลเลย แต่ต้องใช้พลัง ทางสังคมและทางปัญญา อย่างที่พูดว่าต้องเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่าง กว้างขวาง โครงสร้างอำนาจในประเทศไทยเป็นโครงสร้างที่ปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญา

วิธีเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง คือ ส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิด ร่วมทำในทุกพื้นที่ ในทุกองค์กร และในการแก้ปัญหาและพัฒนาในทุกประเด็น

ในการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำจะเป็น ๔ - ๕ คน ๗ - ๘ คน หรือ ๑๐ คนก็ต่างเป็นกลุ่มศึกษา และพัฒนาในเรื่องต่างๆ ในกลุ่มจะมีสัมพันธภาพใหม่ใหม่ คือเป็นสัมพันธภาพทางราบ ไม่มีใครมี อำนาจเหนือใคร คือมีความเสมอภาคและภราดรภาพ การที่กลุ่มจะทำอะไรให้สำเร็จต้องมีการ เรียนรู้ร่วมกันในทางปฏิบัติ (Interactive learning through action) ในสถานการณ์จริงกลุ่ม ปฏิบัติการทางสังคมขนาดเล็กเช่นนี้มีชื่อเรียกต่างๆ กันเช่นชุมชนผู้ปฏิบัติ (Community of practice) บ้าง micropractitioners บ้าง กลุ่มนวัตกรรมทางสังคมบ้าง กลุ่มศึกษาและพัฒนาบ้าง กลุ่มINNบ้าง จะเรียกว่าอะไรก็ตามกลุ่มเช่นนี้เป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) เพราะมีความเสมอภาค ภราดรภาพ ความรัก ความเชื่อถือไว้วางใจกัน พลัง ทางสังคม พลังทางปัญญาจากการเรียนรู้ร่วมกัน พลังแห่งความสำเร็จและมีความสุขเปี่ยมล้นจนมี ผู้ใช้คำว่า ประดุจ บรรลุ นิพพาน

กลุ่มปฏิบัติการทางสังคมขนาดเล็กนี้ เปรียบประดุจเป็นเซลล์สมองของสังคม เมื่อมีมากจน เต็มประเทศจะทำให้โครงสร้างของประเทศเปลี่ยนจากโครงสร้างแห่งอำนาจ เป็นสังคมเครือข่าย ใช้สมอง สังคมเครือข่ายคล้ายสมองจะมีคุณสมบัติใหม่โดยสิ้นเชิง คือเป็นสังคมอุดมปัญญาและ สังคมอุดมสุข

นี่เป็นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง โครงสร้าง ซึ่งทำไม่ได้โดยการต่อสู้กันด้วยอำนาจ แต่ทำได้โดยประชาชนทุกคนที่เกิดสำนึกใน ศักดิ์ศรีและศักยภาพในความเป็นมนุษย์ของตนเอง แล้วมารวมตัวร่วมคิดร่วมทำกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในประเด็นสาธารณะที่หลากหลาย ให้เต็มประเทศและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นเครือข่ายของ พลังพลเมืองที่ตื่นรู้ นี่เป็นทางอันเอก เป็นเส้นทางสายปัญญาหรือมัชฌิมาปฏิปทา เป็นสันติวิธี จึง น่าจะเรียกได้ว่า เป็นอริยะพัฒนา



**๑๑. การสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนใหญ่ประเทศไทย** ขณะนี้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ทำให้เป็นไปได้ที่คนทั้งประเทศจะสามารถรับรู้ความจริงอย่างทั่วถึงพร้อมกัน และสามารถสื่อสารให้รู้ถึงกัน ร่างกายของเราเป็นระบบที่ดีที่สุดที่มีความหลากหลายสุดประมาณ แต่สามารถรักษาบูรณภาพ และคุณภาพได้ ทำให้เรามีสุขภาพดีและอายุยืน ระบบร่างกายเป็นระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารที่รู้ถึงกันหมดเป็นองค์รวม

การที่สังคมที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จะสามารถรักษาบูรณภาพและคุณภาพได้ จึงต้องสร้างระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารให้รู้ถึงกันหมด

ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารต้องช่วยกันสร้างระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารให้คนไทยรู้ความจริงอย่างทั่วถึงและทันกาล ในการนี้จำเป็นต้องมีความรอบรู้ ความจริง และประเด็นใหญ่ หรือประเด็นสำคัญของประเทศไทย ระบบการสื่อสารที่ดีจะทั้งสื่อและกระตุ้น การคิดและพัฒนาเรื่องดี ๆ รวมทั้งเป็นเครื่องมือให้คนไทยทั้งประเทศเรียนรู้ร่วมกัน และต่อยอดยกระดับทางปัญญาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยรวดเร็ว เป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่สังคมไทยจะออกจากการติดอยู่ในโครงสร้างทางอำนาจไปสู่การเปิดพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ทางปัญญาอย่าง กว้างขวาง เกิดอริยะพัฒนาได้

เพื่อนคนไทยครับ ไม่ว่าท่านจะเป็นคนรุ่นเก่า รุ่นใหม่ เป็นนักการเมือง พรรคใด ๆ หรือ ฝ่ายใด เป็นทหาร หรือพลเรือน หรือเป็นอะไร ๆ ล้วนเป็นสิ่งสมมุติ ที่แท้เป็นเพื่อนมนุษย์ร่วม เกิด แก่ เจ็บ ตาย และร่วมรับผลจากปัจจัยอันหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ระบบและโครงสร้าง สถานการณ์ของโลก และความซับซ้อนของสังคมปัจจุบัน

การคิดเล็ก แบบแยกส่วน เป็นข้าง เป็นขั้ว ไม่ทำให้เราสามารถออกจากวิกฤตการณ์ของความซับซ้อนได้ ถึงเวลาที่เราจะต้องคิดใหญ่ คิดอย่างบูรณาการ คิดถึงองค์รวม คิดถึงประเด็นใหญ่ ๆ ที่ถ้าเราขับเคลื่อนร่วมกันไปสู่ความสำเร็จ แล้วสามารถสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้ลูกหลานของเราอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนแผ่นดินนี้ ก็จะเป็นเรื่องที่เราจะภูมิใจร่วมกันที่มีส่วนร่วมสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุด

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ลึกซึ่งยากต่อความเข้าใจและยากต่อการแก้ไข แก้ไม่ได้ด้วยวาทกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริงเท่านั้นที่เป็นพลังของการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transforming power) อันนำมาซึ่งจิตสำนึกใหม่ ปัญญาร่วม นวัตกรรม อัจฉริยะกลุ่ม พลังแห่งความสำเร็จและความสุขอัน ลึกล้ำ

ขอให้คนไทยและประเทศไทยมีความสุข